

Hoeveel meertaligheid kunnen peuters aan?

Leonie Cornips
Humanities Cluster (KNAW) & Universiteit Maastricht

Thuis taal en onderwijs: een gouden combinatie?

Fontys Sittard, 27/11/2019

Effect Peuterspeelzaal/kinderopvang

Een ouder (Morillo Morales 2017):

“Ons ouder kind weigert sinds de peuterspeelzaal Limburgs te spreken, ook al houden we thuis Limburgs aan. We blijven wel gewoon in Limburgs antwoorden, dan gaat het vanzelf wel over.”

Een moeder (persoonlijk telefoongesprek):

“Ik breng mijn kind *Dialects*prekend naar de peuterspeelzaal en krijg het aan het eind van de dag voor altijd *Nederlands*prekend terug.”

Europees onderzoek (de Houwer)

Achtergrond Streektaal

- Het Limburgs is sinds 1997 als streektaal en later als regionale taal erkend onder Deel II van het Europees Handvest voor Regionale Talen en Talen van Minderheden.

Languages covered by the European Charter of Regional or Minority Languages.
<http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/AboutCharter/LanguagesCovered.pdf>.

Achtergrond Streektaal

In artikel 2.12 van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen staat het volgende:

1. In een peuterspeelzaal wordt de Nederlandse taal als voertaal gebruikt. Daar waar naast de Nederlandse taal, de Friese taal of een streektaal in levend gebruik is, kan de Friese taal of de streektaal mede als voertaal worden gebruikt.

(Bron:

http://wetten.overheid.nl/BWBR0017017/Hoofdstuk2/Afdeling2/geldigheidsdatum_06-10-2015)

Is het Limburgs als streektaal levend?

- 75% (900.000 mensen) spreekt Limburgs (Driessen 2006)
- 75% is opgegroeid met Limburgs (*De Limburger* 23 mei 2016)
- 60% zegt zijn/haar kind op te laten groeien met dialect (1.076 respondenten, *De Limburger* 23 mei 2016)
- *Staat van het Nederlands* (Nederlandse Taalunie) 2019: Limburgs scoort het hoogst van de regionale talen (Fries, Nedersaksisch).

Sociale betekenis van taalkeuze tussen Limburgs en Nederlands

Pim (zuid-Limburg): 5 jaar en 8 maanden, een week lang geobserveerd (Charlotte Fijnault 2011)

Zwemles Pim (5;8)

Op de kant praat de zwemjuffrouw Limburgs met Pim:

Kumse het water in, anges kries ze ut koud

In het Nederlands als Pim in het water is:

Zwemjuffrouw: *Dan gaan we op de buik zwemmen*
Pim, doe je handjes op je rug
Benen sluiten, Pim

Pim spreekt in het water in het Nederlands terug:

Ik heb water in mijn oogjes

Pim (5;8) thuis

Met broertje Cas:

- *Het spjel geit over nul minute beginne*

Pim speelt KAPITEIN onderzeeboot

- *Pas op mannen, jullie hebben een missie!*

Peuterspeelzaal

Peuterspeelzalen in Eijsden-Margraten (Morillo Morales 2017)

- Kinderen tussen 2 en 4 jaar oud,
- Observaties tussen februari en juni 2016, 13 dagen in totaal
- Meertalige peuterspeelzalen: [Nederlands](#), [Limburgs](#), Turks, Spaans, Dari

Peuterspeelzaal

Kringgesprek

Giulia tegen de leerkracht in [Limburgs](#):

[Ich wil nao opa en oma!](#)

De leerkracht herhaalt de zin in [Nederlands](#):

[Jij gaat naar opa en oma, ja!](#)

Peuterspeelzaal

Tussen juf en Lotte – niemand luistert mee:

Lotte:

Ich höb de bloemetjes water gegeve!

Juf:

Oh! Höbs doe de bloemetjes water gegeve?

Peuterspeelzaal

Welke kleur is dit?

Nederlandssprekende kinderen: Groen!

Dialectsprekende kinderen : Greun!

Peuterspeelzaal

Aan iedereen:

[We gaan zo een bloemetje prikken!](#)

Aan Iris:

Wils se 'n hertje prikke?

Sociale betekenis taalkeuze educationele context

- **Nederlands:** hiërarchische rolverdeling, instructie (repetitie, correctie), iedereen moet opletten, in de klas, belangrijke boodschap, kennisoverdracht, *academisch repertoire*
- **Limburgs:** gelijkwaardige rolverdeling, troosten, ongemakkelijk voelen, emotie, tussen juf en peuter, speelplein, gang, *onbelangrijk*

Anderstalige peuters

- **Limburgs**: niet tegen anderstalige peuters
- Effect
 - Extreme uitsluiting, niet voor mij bedoeld, niet opkijken, ik hoor niet bij het 'lokale'
 - Geen thuistaal
 - Juf: een anderstalig kind heeft het al moeilijk genoeg om Nederlands te leren (Morillo Morales 2017) – is dat zo???
 - Ouders pleiten voor Engels in de peuterspeelzaal

Dank!

